

מתווה לתוכנית אסטרטגית רב-שנתית לשיקום ולפיתוח 'חבל התקומה' ואוכלוסייתו

וכלים ליישום

הצעה להחלטה

מ ח ל י ט י ס, בעקבות מתקפת הטרור הרצחנית של חמאס על מדינת ישראל ביום 7.10.2023 ובמטרה לעגן את מחויבות ממשלת ישראל לשיקום ולפיתוח 'חבל התקומה' (להלן: "החבל"), עבור קהילותיו, תושביו ומדינת ישראל כולה, מובא מתווה לתכנון אסטרטגי רב-שנתי, שיביא לחידוש ולפיתוח חבל ארץ בטוח ובר קיימא עם צמיחה דמוגרפית משמעותית, שיהווה מוקד משיכה משגשג ואבן שואבת לחוסן כלכלי, חינוך איכותי, השקעות, חקלאות מתקדמת וחדשנית, תוך שימת דגש על תשתיות מתקדמות, עוגנים משותפים של תעשייה, מסחר, תיירות, מדע ואקדמיה והמרקם המחבר בין ההתיישבות הכפרית לשדרות כעיר מרכזית באזור.

במסגרת תכנית זו, בכוונת הממשלה להקצות לרשות מנהלת 'תקומה' (להלן: "המנהלת") תקציב וכלים נוספים, מעבר לאמור בהחלטה 980 (חכ/6) מיום 19.10.2023 (להלן: "החלטה 980"), בכפוף לאישור החלטת ממשלה שיביא שר האוצר לעניין מקור תקציבי כמפורט בסעיף 8 שלהלן, וכן להסיר חסמים רגולטוריים ואחרים, כך שיתאפשרו הליכים ייעודיים מהירים למימוש מטרות החלטה זו, ועל כן,

1. לאשר את מתווה התכנית האסטרטגית הרב-שנתית לשיקום ולפיתוח החבל (להלן: "תכנית החומש") שתכולתו:

1.1 השגת היעדים הבאים:

1.1.1 חיזוק החוסן של הקהילות והתושבים שבחבל - בעיר שדרות ובמועצות האזוריות, בדגש על היבטים חינוכיים, נפשיים, בריאותיים וחברתיים של האדם והקהילה.

1.1.2 חידוש, פיתוח ושדרוג סביבת החיים הפיסית, הדיור, מערכות תחבורה שונות והתשתיות התומכות, לרבות פתרונות דיור חליפיים למשך זמן תהליך בינוי דיור הקבע, תוך שימור המרקם היישובי, הקהילתי והרשותי.

1.1.3 ביסוס, חיזוק ופיתוח כלכלי לצורך שיקום מהיר של החבל, תושביו וקהילותיו, לרבות חיזוק, הרחבה ויצירת עוגנים מרחביים, תוך מינוף ההשקעות לצמיחה מהירה, לצד ביסוס תעסוקה איכותית ושיקום תעסוקתי של כלל תושבי האזור, עם דגש על פתרונות חדשניים לשיקום החבל, בין היתר בחיזוק היזמות בחבל.

1.1.4 קידום ופיתוח חקלאות מתקדמת ומקיימת בחבל, שתחזק את בטחון המזון של מדינת ישראל לעשורים הקרובים ושתהיה בחזית הידע העולמי.

1.1.5 חיזוק ופיתוח הרשויות המקומיות, שיישובים בתחומן נכללים בחבל, לעצמאות ולאיתנות כך שיוכלו להוביל הליכי שיקום, חידוש, פיתוח וצמיחה בת-קיימא של החבל, בדגש על צמיחה דמוגרפית, חברתית וכלכלית ושיפור רמת השירותים ורמת החיים של תושבי החבל.

1.2 השלמת גיבוש תכנית החומש בתוך 120 יום ממועד קבלת החלטה זו, על פי השלבים

כדלקמן:

- 1.2.1 פריטת היעדים שבהחלטה זו ליעדי משנה ומדדי תשומה ותוצאה.
- 1.2.2 גיבוש ופירוט כלי פעולה נדרשים.
- 1.2.3 גיבוש תכנית החומש המפורטת, שתכלול את פרקי התכנים הנושאים המפורטים בסעיף 1.3 להלן, לרבות אבני דרך ותקציב שיוקצה לביצועם (ובכלל זה לצורך הרשויות המקומיות), כאמור בסעיף 8 להלן, וזאת בשיתוף עם נציגי הרשויות המקומיות וקהילותיהן, משרדי הממשלה, גופים ממשלתיים אחרים, אשכול הנגב המערבי, ובהיוועצות עם גורמים מקצועיים נוספים מחוץ לממשלה לפי העניין. עם השלמתה, תוצג תוכנית החומש, ובמסגרתה חלוקת התקציב בהתאם לסעיף 8, על ידי ראש המנהלת ומנכ"ל משרד ראש הממשלה בפני ראש הממשלה, שיביאה לאישור הממשלה.

1.3 תכנון מפורט של תכנית החומש ייעשה בהתאם לאבני יסוד אלו ומבלי לגרוע או לשנות מקביעת תחומי הפעולה של משרדי הממשלה ומסמכויות שניתנו לשרים ולמשרדי הממשלה במסגרת תחומי פעילותם:

1.3.1 אדם וקהילה

במטרה לבנות את החוסן של תושבי החבל ולמען הצמיחה והשגשוג של האדם והקהילה, יגובשו, בין היתר, מענים בתחומים אלו, לרבות בחינת היבטי כוח אדם רלוונטי נדרש:

1.3.1.1 חינוך והשכלה גבוהה: מתן חינוך איכותי, פורץ דרך, מתקדם ומותאם עבור תושבי החבל, לרבות עידוד חדשנות, מצוינות ומדע, תוך מתן מענים ייחודיים והוליסטיים בתחומי הפרט, הפדגוגיה והחינוך הבלתי פורמלי, לכל רמות הגיל לרבות הפנימיות, המשפחות הצעירות, הסטודנטים והחיילים המשוחררים; ובכלל זה שדרוג תשתיות חינוכיות וטיפוליות נוספות והכשרות צוותים. כמו כן, לפעול לחיזוק, הגדלה והרחבה של תשתיות להשכלה גבוהה בחבל. ענייני השכלה גבוהה יהיו בתיאום המל"ג וות"ת, ובהסכמתם, ככל שנדרש לפי כל דין.

1.3.1.2 בריאות:

א. שירותי בריאות בקהילה: הרחבת המענים והנגשת שירותי בריאות לפרט, למשפחה ולקהילה, לרבות רפואה מונעת, תגבור זמינות ונגישות של רופאים מומחים, בין היתר בתחומי התפתחות הילד, וזאת לצד הכשרות לרפואה מודעת טראומה לצוות הרפואי ומקצועות הבריאות באזור, תוך שימוש בטכנולוגיות רפואיות מתקדמות ותוך חיזוק הרפואה השיקומית המקומית ויצירת התמחות אזורית בשיקום, שתהיה בהלימה ובהרחבה, ככל שיידרש, של תשתיות קיימות במוסדות באזור.

ב.

בריאות הנפש וחוסן קהילתי : בניית מערך מתקדם למניעה, אבחון וטיפול בפרט ובקהילות הסובלים מטראומה וחרדה ומהתמודדות עם השלכות של אובדן ושכול, תוך שימת דגש על החוסן הקהילתי והרצף הטיפולי, וסנכרון בין כל מעניי בריאות הנפש בחבל, חיזוק מסגרת מרכזי חוסן ככל שידרש, ובשים לב גם לצוותים חינוכיים, צוותים רווחתיים וצורך בשמירה על רצף שירותי.

1.3.1.3

רווחה ושירותים חברתיים : הרחבת המענים ופיתוח מענים ייחודיים לטיפול, לשיקום ולחיזוק החוסן, בתחום הרווחה לפרט, למשפחה ולקהילה, לרבות מתן מענה לנשים ולעולים, מתן מענה מורחב לילדים, לנוער ולצעירים בסיכון על ידי פיתוח ויצירת רצף שירותים מודעי טראומה מותאמים למשימות החיים בתחום הנפש, למניעה וטיפול בהתנהגויות סיכוניות, לנפגעי ונפגעות אלימות ובתוך כך תקיפה מינית, טראומה, לאנשים עם צרכים מיוחדים, לרבות אנשים עם מוגבלויות ולאזרחים ותיקים על ידי פיתוח חוסן ותוך הגברת הנגישות לשירותים החברתיים, מענים למיצוי זכויות הפרט והמשפחה, וכן לבחון הקמה ושדרוג תשתיות רווחה ומרחבי רווחה מותאמים לצרכי הפרט, המשפחה והקהילה.

1.3.1.4

חיזוק קהילתי : פעולות לחיזוק הקהילות שבחבל, בין היתר, באמצעות חיזוק והרחבת המנגנונים הקהילתיים, בינוי קהילות, שיקום הקהילות הצעירות, חיזוק החיבוריות והשייכות, חיזוק תשתיות התנדבות, קידום תהליכי שיח קהילתי, הכשרה והעצמה של מנהיגות מקומית, וכן הרחבת המסגרות הקדם – צבאיות, לרבות שנת שירות ומכינות קדם צבאיות, הצבת מורות חיילות ומענים לחיילים משוחררים, והכל במטרה להביא לגיבוש קהילות חסונות שתאפשרנה צמיחה דמוגרפית וחברתית-כלכלית משמעותית לצד קליטת עלייה.

1.3.1.5

תרבות וספורט : הגדלת נפח הפעילות התרבותית, הקהילתית, והפעילות בתחומי הבמה, היצירה ומדיה (קולנוע, טלוויזיה וכו'), לרבות עידוד מצוינות בתרבות ובספורט בחבל תוך הקמה של תשתיות ומתקני תרבות וספורט משמעותיים וטיפול ספורטאים בראיה לאומית ואזורית, לרבות מתן התייחסות לאוכלוסיות עם צרכים מיוחדים.

1.3.1.6

צעירים : פיתוח ויצירת רצף שירותים מודעי טראומה מותאמים למשימות החיים לצעירים בתחום הנפשי, בתעסוקה, בהשכלה, בזוגיות ובפנאי.

1.3.1.7

אזרחים ותיקים : חיזוק החוסן בקרב האזרחים הוותיקים ופיתוח שירותים מקדמי שייכות חברתית, מענים אישיים, רגשיים וחברתיים לטראומה, תוך הגברת הנגישות של אזרחים

ותיקים לשירותים ציבוריים ובכלל זה תעסוקה, השכלה ופנאי כחלק מתפיסת ההזדקנות המיטבית.

1.3.1.8 כלל השירותים בתחום אדם וקהילה בחבל יינתנו בדגש על האדם, המשפחה והקהילה במרכז, תוך חתירה ליצירה של רצפי שירותים ומענים בין מערכתיים והפחתת בירוקרטיה ולצד זאת חיזוק הרשויות המקומיות והצוותים החינוכיים והטיפוליים שעובדים עם האוכלוסייה בחבל, ותוך שילוב חדשנות.

1.3.2 סביבת חיים: בינוי, דיור ותשתיות

במטרה לשקם, לשדרג ולפתח את יישובי החבל והתשתיות במרחב החבל, ובכלל זה לתכנן ולספק פתרונות דיור, מבני ציבור, מרחבים ציבוריים ותשתיות תומכות, יגובשו מענים בתחומים הבאים:

1.3.2.1 שיקום, חידוש ופיתוח התשתיות והשטחים הציבוריים, שיפוץ המבנים, לרבות מבני הציבור בחבל, בתוך היישובים ובסביבתם.

1.3.2.2 שיפוץ, תכנון, שיווק ופיתוח פתרונות דיור קבועים, משופרים ואיכותיים לרבות קידום ותקצוב תכנון עבור הרשויות המקומיות והיישובים, קידום הרחבות יישוביות, הכנת תוכניות סטטוטוריות חדשות, עדכון והתאמה של תוכניות סטטוטוריות קיימות.

1.3.2.3 פיתוח ושדרוג תשתיות יישוביות ועירוניות, מוסדות ציבור ומבני ציבור בתוך היישובים, במרחב העירוני ובמרחבים הכפריים בחבל ובכלל זה מבנים לצורכי חינוך, רווחה ובריאות.

1.3.2.4 קידום ותקצוב תוכניות להתחדשות עירונית בחבל של מתחמים הבנויים בבנייה רוויה, וסיוע למימוש, בין היתר באמצעות בחינה של, סבסוד מיזמי התחדשות עירונית במתחמים שבהם אין כדאיות כלכלית למימוש, לרבות בחינה של הקמת מנהלת להתחדשות עירונית.

1.3.2.5 קידום הסכמי גג ו/או הסכמי פיתוח עם הרשויות המקומיות בחבל, לרבות גיבוש כלים שיתמרו את מימושם ומודלים מותאמים לרשויות וליישובים הכפריים בחבל.

1.3.2.6 מתן מענקי פיתוח עבור הרשויות המקומיות בזיקה לחבל, ובכלל זה בחינה של סבסוד הפיתוח במגרשים המיועדים לבניית מגורים ומבני ציבור ברשויות החבל, ומענקים לקליטת תושבים חוזרים ותושבים חדשים.

1.3.2.7 גיבוש מדיניות מקלה ומרחיבה בתחום התכנון והמקרקעין אשר תקל ותזרז קליטת תושבים חדשים בחבל מחד גיסא ותסייע על שמירת צביונם ואופיים של יישובי החבל מאידך גיסא.

1.3.2.8 ייעול הליכי התכנון, ובכלל זה בחינה של הסמכת הוועדות המקומיות ושל הקמת מוסד תכנוני אזורי ייעודי, שיהיה בעל סמכויות מורחבות לתכנון ובניה ברשויות המקומיות בחבל.

1.3.2.9 לצורך עמידה ביעדים, תבחן המנהלת הקמת גוף פיקוח ובקרה במסגרתה, על התקדמות התכנון והפיתוח עבור יישובי החבל

בראשות ראש המנהלת או נציגו. אין באמור כדי לפגוע בסמכויות מוסדות התכנון שניתנו להם על פי דין או במועדים שנקבעו בדין.

1.3.3 תשתיות תומכות צמיחה

עבור פיתוח תשתיות אזוריות מאפשרות צמיחה, ייבחנו ויגובשו, בין היתר, מענים בתחומים הבאים:

1.3.3.1 תשתיות תחבורה וחיבוריות בחבל:

- א. תכנון שיקום, שדרוג ופיתוח של כבישים מרכזיים בחבל ובכבישים המחברים אליו, כבישים בין עירוניים, פתרונות תנועה מתקדמים, כבישים פנים יישוביים ועוד.
- ב. שדרוג מערך התחבורה הציבורית במרחב החבל וממנו למרכזים התחבורתיים בנגב ומחוצה לו, והתאמת הפעלתו לאופי החבל ולצורכי תושבי החבל.
- ג. הגברת מענים להסעת המונים במרחב החבל, לרבות בחינות שדרוג מתכונות הפעילות של רכבת ישראל ובכלל זה בחינה של הקמת תחנות חדשות ותגבור קווים, לצורכי תושבי החבל.
- ד. קידום הקמת שבילי הליכה ושבילי אופניים בחבל.
- ה. פיתוח תשתיות ומערכי התחבורה בעלי משמעות אסטרטגית לאומית בחבל, בתשומת לב לקישוריות וחיבור אזורי רציף ותוך קידום מעבר לתחבורה נקייה בחבל.

1.3.3.2 שיקום, פיתוח והטמנת **תשתיות תקשורת בחבל**, בשים לב למספר עקרונות: שיקום התשתיות שניזוקו תוך יצירת מתווה לתמיכה בפיתוח תשתיות סלולר בדור 4,5 ופיתוח תשתיות אינטרנט רחב פס (סיבים אופטיים). התשתיות ייבנו תוך שימת דגש מיוחד על היבטים ביטחוניים וסוגיות ביטחון ואבטחה. תשתיות התקשורת באזור יבוצעו בראיית מבט צופה פני עתיד בהיבטים של התייעלות אנרגטית, תעסוקה, רציפות תפקודית ויכולות תמיכה בטכנולוגיות מתקדמות.

1.3.3.3 **סביבה, אקלים ושמירה על הטבע** - שיקום ופיתוח של החבל, בין היתר, על ידי ביצוע סקרים, טיפול במפגעים סביבתיים וסילוקם, קידום תחבורה נקייה ממהמים, בנייה ירוקה, פיתוח אתרי טבע עירוניים וכפריים כמוקדי משיכה לקהל, הצללה וטיפול של המרחב הציבורי בשיכונים וברחובות המרכזיים במרחב העירוני, בחינת טיפול מתקדם בפסולת ופיתוח תשתיות וכלים המאפשרים פתרונות ארוכי טווח להגנה על הסביבה ושיקום השטחים הפתוחים.

1.3.3.4 **מים, ביוג וקולחים - לבית ולחקלאות**: במטרה לשקם ולפתח תשתיות מים וביוג למגורים ולצורך תמיכה בפיתוח החקלאות, יגובשו מענים מתאימים, בין היתר, בתחומים של קידום תכניות אב למים ולביוג וקידום פיתוח על בסיסן, לרבות בשטחים

החקלאיים של היישובים, ותגבור אספקת קולחים ומי שפד"ן אל החבל.

1.3.3.5 **פתרונות אנרגיה מתקדמים -** קידום תכנית חומש לאנרגיה בחבל, אשר תתבסס על שיקום התשתיות הקיימות וכן הקמת תשתיות אנרגיה נוספות כמנוף צמיחה כלכלי אזורי משמעותי, תוך חיזוק הביטחון האנרגטי והעצמאות האנרגטית של החבל וקידום אנרגיה בת קיימא ומופחתת פליטות. התוכנית תכלול בין היתר, התייחסות לייצור חשמל מאנרגיה מתחדשת, ייצור אנרגיה מתחדשת בדו-שימוש על מבנים, תשתיות וחקלאות, השקעה בהתייעלות אנרגטית, במעבר לרכבים חשמליים, במתקני אגירה ושדרוג רשת ההולכה והחלוקה. כמו כן תכלול התוכנית קביעת יעדים, תכנית עבודה אופרטיבית וצעדים להסרת חסמים בתחום התכנון והקצאת השטחים, לרבות החקלאיים.

1.3.4 **תעסוקה, עסקים ופיתוח כלכלי**

לשם ביסוס, חיזוק ופיתוח כלכלי של הפרט, הקהילות ושל החבל כולו, תוך ביסוס תעסוקה איכותית לצד שיקום תעסוקתי של התושבים, מינוף ההשקעות וקידום ניעות (מוביליות) כלכלית, יגובשו מענים, בין היתר, בתחומים הבאים:

1.3.4.1 **תעסוקה (שכירים ועצמאים)**

נוכח האתגרים התעסוקתיים הייחודיים לתושבי החבל, הנובעים ממצב הלחימה, הטראומה שחוו והשהייה הממושכת במגורים הזמניים, המרוחקים ממקומות המגורים המקוריים, מתוך הכרה בחשיבות התעסוקה לחוסן האישי והקהילתי וליציבות הכלכלית של החבל על תושביו, ועל מנת להביא לאיכות חיים מיטבית וליצירת שגשוג בר קיימא בחבל, יגובש בהיוועצות עם מינהל אוכלוסיות במשרד העבודה, משרד הרווחה והשירותים החברתיים, משרד הכלכלה ומשרדי ממשלה רלוונטיים נוספים מענה באמצעות כלים כגון:

א. מענה לרציפות תעסוקתית, לשמירה על מסוגלות תעסוקתית ולחיזוק יכולות תעסוקתיות, בין היתר, באמצעות תמריצים כלכליים, תמיכה בהון אנושי, התאמה והרחבה של תכניות לליווי תעסוקתי לפרט ולקהילה, הכשרות תעסוקתיות ומקצועיות, הסבות מקצועיות, ובנוסף בחינת מתן תמריצים עבור עובדים הממשיכים לעבוד במקום עבודתם המקורי לצד מתן התאמות במקומות העבודה לצורך כך; ובתוך כך דאגה למענים תעסוקתיים לאוכלוסיות שנפגעו כתוצאה מהמלחמה בהתאם לכישוריהם המקצועיים ובהתאמה למצבם הפיזי, הנפשי והחברתי-כלכלי.

ב. פיתוח והתאמת תשתיות, מענים כלכליים ואחרים, לרבות לצורך תמיכה, חיזוק ופיתוח עסקים קטנים, יזמות עסקית

ועצמאים, וכן לפיתוח ההון האנושי לצורך שימור ועידוד פיתוח הפעילות העסקית והיציבות הפיננסית ומתוך הכרה בחשיבותם למרקם החיים בחבל.

1.3.4.2 עסקים, מסחר, תעשייה ותעשייה חקלאית

במטרה לשמור על רציפות עסקית לעסקים בחבל, לאור החשיבות שהממשלה רואה בחיזוק וביצירת ודאות לעסקים אלו ולשם תמיכה בשיקום ופיתוח של עסקים, מסחר, תעשייה ותעשייה חקלאית, ובדגש על עוגנים מרחביים בחבל, יגובש מענה באמצעות, בין היתר, הכלים הבאים:

- א. תכנית פיתוח תשתיות פיזיות אשר תתבסס על מפת אזורי התעשייה והתעסוקה הקיימים, גיבוש מדיניות מרחבית רצויה לפיתוח מיטבי שלהם ויישום תכנית השקעות למימוש תכנית הפיתוח.
- ב. גיבוש מתווה להשקעות בתשתיות טכנולוגיות, מיכון, אוטומציה, מרכז מחקר ופיתוח תקומה, המוכוונים לצמצום התלות בעובדים זרים, השקעה בתשתיות פיזיות בתחומי התעשייה, המסחר והמפעלים החקלאיים ומפעלי טיפול בפסולת, לרבות אגרוטק ופודטק, בתנאים ייעודיים לחבל.
- ג. גיבוש מתווה להשקעה בפיתוח ההון האנושי, לרבות הכשרת מנהלים ועובדים, בהתאם למאפייני עולם התעסוקה המשתנה.

1.3.4.3 פיתוח כלכלי אזורי

במטרה לבנות חוסן כלכלי בר קיימא ולעודד שגשוג וצמיחה בחבל:

- א. לעודד יצירת מנועי צמיחה כלכליים וייחודים לשם שדרוג כלכלת החבל ומיצובו כמוקד משיכה ארצי ובינלאומי ליזמות ולפעילות עתירת ידע. במסגרת זו יינתן דגש לחיבור בין היתרונות היחסיים האופייניים לחבל, ההכשרה התיכונית, המקצועית, הטכנולוגית והאקדמית, לצורכי החקלאות וצורכי המפעלים והעסקים בסביבה.
- ב. חיזוק יכולת התחרות של העסקים בחבל לרבות בשווקים העולמיים, בין היתר, באמצעות בחינת הקלות וצמצום נטל רגולטורי עודף ומתן מענקי עידוד.

1.3.5 חקלאות

מתוך הכרה בחשיבות החקלאות בחבל ובעיבוד השטחים 'עד התלם האחרון', כאינטרס לאומי ובטחוני ובמטרה לחזק ולפתח את החקלאות והתיירות בחבל, יגובשו מענים, בין היתר, בתחומים הבאים:

- 1.3.5.1 ביסוסה של החקלאות בחבל, כחקלאות מתקדמת ומקיימת, המנצלת באופן יעיל יותר את משאבי כוח האדם, הקרקע והמים.

- 1.3.5.2 מיכון וייעול מערך עיבוד התוצרת החקלאית.
- 1.3.5.3 תכנון ופיתוח תשתיות תומכות חקלאות, לרבות : מים וקולחים (ייצור, הולכה, אגירה), ניקוז, דרכים חקלאיות, הכשרת קרקע חקלאית נוספת, הדברה ואנרגיה.
- 1.3.5.4 פיתוח כלים ותשתיות שיאפשרו מזעור המפגעים הנוצרים מפעילות החקלאות ובכלל זה טיפול בפסולת חקלאית לסוגיה.
- 1.3.5.5 קידום מחקר ופיתוח בתחום החקלאות, כמנוע צמיחה כלכלי אזורי וכמענה לאתגרי החקלאות המאפיינים את החבל, לרבות בתחום הזרעים.
- 1.3.5.6 מענה הולם לצרכי העסקת עובדים ישראלים ועובדים זרים בחקלאות בחבל.
- 1.3.5.7 פיתוח מערך השירותים הווטרינריים האזורי.

1.3.6 תיירות

- יגובשו מענים, בין היתר, בתחומים הבאים :
- 1.3.6.1 תכנון ופיתוח תשתית התיירות האזורית והרחבתה, לרבות דרכים תיירותיות, מתקני אכסון ותשתיות פיזיות, כמנוע צמיחה כלכלי וככלי לחיזוק הקשר של הציבור עם החבל, לרבות בתחום תיירות חקלאית.
- 1.3.6.2 בחינה של הקמת מוקד תיירות מרחבי בחבל.
- 1.3.6.3 עידוד עסקים מקומיים תומכי תיירות.

1.3.7 ביטחון לאומי

- 1.3.7.1 לשם חיזוק הביטחון האישי של תושבי החבל ולטובת הרחבת המענה כנגד האיום הביטחוני, לרבות, שמירה על תחושת הביטחון בקרב תושבי החבל, שדרוג יכולות החילוץ וההצלה וחיזוק החוסן הקהילתי, תובא החלטת ממשלה מתכללת על ידי ראש הממשלה, שבמסגרתה ייקבעו תחומי האחריות והנגזרות התקציביות.
- 1.3.7.2 בנוסף לאמור לעיל, המנהלת והמשרד לביטחון לאומי יגבשו במשותף בתכנית החומש את בהיבטים הבאים :
 - א. העלאת תחושת הביטחון של הקהילות והתושבים.
 - ב. חיזוק מערכי הביטחון, בהיבטים שבאחריות המשרד לביטחון לאומי, לרבות המענים הטכנולוגיים והתשתיות הפיזיות התומכות הנדרשות לשמירה על הביטחון האישי בחבל.
 - ג. מענה למרכיבי הביטחון ביישובים בהיבטים שבאחריות המשרד לביטחון לאומי כנגד איומי פח"ע.
- המשמעויות ופירוט התכנית הכוללת, הנגזרות מהסעיפים דלעיל ימומשו במסגרת התקציב המצוין בסעיף 8 בהחלטה זו.
- 1.3.7.3 יובהר כי אין בהחלטה זו בכדי לספק מענה לסוגיות שעניינן תגבור המענים באמצעות כח אדם ייעודי והיבטים מבצעיים רוחביים

הנגזרים מאיום הייחוס והתפיסה המבצעית של משטרת ישראל
נוכח מלחמת חרבות ברזל.

1.3.8 תיעוד, הנצחה ומורשת

במטרה להנציח ולשמר את זיכרון אירועי ה-7 באוקטובר 2023 בחבל, לגבש מענה להמשך תיעוד ושימור עדויות, ממצאים ומבנים בעלי חשיבות היסטורית, ובכלל זאת: הקמת מאגר מידע דיגיטלי לאומי; איסוף וצילום עדויות; תיעוד קהילתי; הצלה ושימור מבנים וחפצים; בחינה של הקמת מרכזי מורשת, לרבות בחינת הקמה של מוזיאון התקומה, שיהווה מוקד לציבור הרחב ולסיורים לימודיים לתלמידי בתי ספר ולחיילים, אתרים יישוביים ועוד, בשיתוף עם משרד החינוך, משרד המורשת, משרד הבטחון, צה"ל, משרד התרבות והספורט, המשרד לקידום מעמד האישה, המוסד לביטוח לאומי, המשרד לביטחון לאומי, משטרת ישראל, נציגי רשויות החבל וגורמים מומחים ובשילוב החברה האזרחית, כפי שימצאו לנכון ראש המנהלת וראשי הרשויות.

2. משרד ראש הממשלה, בשיתוף עם משרד האוצר ומשרד הביטחון ישלם את עבודת המטה לבחינה של הגדרת החבל שבהחלטה 980, ויביאה לאישור הממשלה תוך 60 יום.

3. חיזוק ופיתוח הרשויות המקומיות בחבל

במטרה לחזק ולפתח את הרשויות המקומיות בחבל, להגביר את עצמאותן ויעילותן, ובהתאם לעיקרון המנחה שלפיו עבודת המנהלת תבוצע בתיאום ועבודה משותפת עם הרשויות המקומיות, עבור הקהילות והתושבים, וככל הניתן באמצעותן, יגובשו בין היתר, מענים בתחומים הבאים:

3.1 משרד הפנים, בשיתוף המנהלת ומשרד ראש הממשלה, אגף הממונה על השכר והסכמי עבודה ואגף התקציבים במשרד האוצר, בתיאום עם רשויות החבל, ייבחנו, תוך 60 יום, עבור:

3.1.1 התאמת המבנה הארגוני ברשויות המקומיות בחבל, צורכי הרשויות המקומיות בחבל בכל הקשור לשימור וגיוס כוח אדם איכותי ומומחה, בחינת הצורך במנגנוני העסקה מותאמים, חיזוק השדרה הניהולית ומשאבים לליווי ופיתוח הון אנושי וארגוני, וזאת נוכח האתגרים לשקם ולפתח את החבל.

3.1.2 הקלות רגולטוריות, בתחומי הסמכות של משרד הפנים, בין היתר בתחומי גיוס והעסקת כוח אדם, שינוי מבנה ארגוני, רכש, אשראי, התקשרויות ותשלומים, שיתופי פעולה בין רשויות, לרבות חיזוק מנגנוני שיתוף הפעולה.

3.1.3 בחינת הטבות מוניציפליות לרבות הנחות בארנונה, תוך שיפוי הרשויות המקומיות.

3.2 המנהלת, בשיתוף משרד הפנים, משרד הכלכלה ואגף התקציבים במשרד האוצר, יגבשו עם הרשויות המקומיות בחבל מתווה לפיתוח כלכלי מוניציפלי,

לרבות בחינת מענקים, הכולל יצירת מקורות הכנסה ומנועי צמיחה בני קיימא, כחלק מתוכנית החומש.

4. פתרונות ביניים

- 4.1 המנהלת, בשיתוף הרשויות המקומיות, תשלים את גיבוש המענים לקהילות בחבל בטווחי הביניים לצורכיהן, בכלל התחומים שבאחריות המנהלת, וזאת למשך תקופת המגורים הזמנית עד לחזרה למשכן הקבוע בחבל.
- 4.2 המנהלת תפעל בשיתוף משרדי הממשלה הרלוונטיים, בין היתר, להסדרת הליכי התכנון הנדרשים, הקצאת קרקע והסכמים נדרשים, פיתוח הקרקע, שטחי הציבור והתשתיות הנדרשות, מבני הציבור והמעטפת הנלוות להקמת שכונות מגורים, רכש מבנים למגורי הביניים ולמבני ציבור, מימון שכירויות, הסכמים וחוזים נדרשים לפתרונות עירוניים או מלונאיים.
- 4.3 להטיל על המנהלת בשיתוף משרד הפנים ומשרד האוצר, בשיתוף המשרדים הרלוונטיים בתחומם, לפעול לגיבוש מתווה להסדרת מתן שירותים לקהילות החבל הנדרשות לפתרונות ביניים על ידי הרשויות המקומיות הקולטות, שבהן צפויות להתגורר הקהילות בתקופת הביניים, תוך 45 יום.

5. חוק 'חבל התקומה'

לרשום את הודעת ראש הממשלה בדבר גיבוש הצעת חוק לחבל, בשיתוף בין משרד ראש הממשלה והמנהלת, שבין היתר תעגן את ייחודיות החבל. הצעת החוק תופץ לציבור כתזכיר הצעת חוק תוך 60 ימים.

6. ביטחון

- 6.1 משל"ט אופק חדש, הוא גוף הביצוע הייעודי המפורט בסעיף 9.5 בהחלטת ממשלה 980 (חכ/6) מיום 19.10.23.
- 6.2 פעילותו השוטפת של משל"ט אופק חדש ובכלל זה כ"א, תקשורת, מעטפת לוגיסטית, הנהלה, הוצאות משרדיות, הוצאות כלליות ורכבים, תתוקצב בסך של עד 15 מלש"ח בשנה בכל אחת מהשנים 2024-2028.
- 6.3 מנהלת תקומה תקצה עבור הפעילות הפרוייקטלית של משל"ט אופק חדש סך חד פעמי של עד 30 מלש"ח, על פי צורכי המנהלת ובכפוף לאישורה מראש, כנגד תפוקות מוגדרות.
- 6.4 לצורך פעילות משל"ט אופק חדש, משרד הביטחון יגייס ויעסיק 20 משרות פרוייקטליות, שיועסקו כעובדי משרד הביטחון במשרות בלתי צמיתות, בחוזה מיוחד לפי תקנות שירות המדינה (מינויים) (חוזה מיוחד), התש"ך-1960 לתקופה קצובה שלא תעלה על 5 שנים. משרד הביטחון יוכל להמיר מספר תקנים מהתקנים האמורים לתקנים ייעודיים צבאיים במשרד הביטחון לטובת משימות המנהלת ובתיאום עם המנהלת.
- 6.5 בגין כל פעילות נוספת שתידרש לביצוע באמצעות משל"ט אופק חדש, בהנחיית המנהלת ובתיאום עם מנכ"ל משרד הביטחון – יוקצו המשאבים הנדרשים מהמנהלת למשל"ט.
- 6.6 מרכיבי ביטחון הכלולים במסגרת תכנית זו :

- 6.6.1 רכיבים המאפשרים הגנה על היישוב על פי תקן פקע"ר. חלוקת מרכיבי הביטחון נחלקת לרכיבי הגנה של היישוב ורכיבי הגנה על התושבים אל מול מגוון האיומים והתרחישים, לרבות איום חדירה לישוב.
- 6.6.2 מרכיבי ביטחון בסיסיים – דרך, תאורה, גדר, אינדיקציה וטכנולוגיה כפי שהוגדרו על ידי אגף מבצעים ופיקוד דרום כדורש מבצעי, לרבות ביתן, שער חשמלי, טכנולוגיה, בישובים וכספות לנשקים.
- 6.6.3 מרכיבי ביטחון משלימים – ציוד לצוותי חירום ביישובים, תשתיות וציוד לחמ"ל ישובי ובכלל זה גנראטורים, גרור כדורי אש, צירי מילוט מהישובים, דרכים חקלאיות ביטחוניות מתוך היישובים, רכיבים משלימים למועצות (כגון טרקטורוני כיבוי למועצות, מוקד רשותי (ללא מצלמות גרור חפ"ק) סולר ובנזין וגרור חילוץ).
- 6.6.4 מרכיבים שיאפשרו יכולת נידוד ממוגנת של הרבש"צ ויכולת פינוי ממוגנת של היישוב: רכבים ממוגנים, אמבולנסים ממוגנים וכיתות כוננות (ציוד, אמל"ח, אמסל"ח).
- 6.6.5 מרכיבי ביטחון שיתווספו בהמשך ואשר אינם ידועים כעת, אם הם יוגדרו במסגרת עבודת מטה משותפת של המנהלת ומשרד הביטחון, ככל שיהיה בה צורך לדעת ראש המנהלת, ואשר יאושר על ידיו שהם ימומנו על ידי התקציב שבמסגרת סעיף 8 להלן.

7. עבודת המנהלת

7.1 עבודה בשותפות, תאום וסנכרון עם הרשויות המקומיות ומשרדי הממשלה

- 7.1.1 המנהלת תתכלל את העבודה הבין-משרדית ותעמוד בקשר שוטף עם הרשויות המקומיות והיישובים.
- 7.1.2 כל הצעות החלטה לממשלה או לוועדת השרים לענייני חברה וכלכלה, המתייחסות לחבל, תובאנה לאישור הממשלה או ועדת השרים בתיאום עם ראש הממשלה.
- 7.1.3 בהתאם לסעיף 7.5 בהחלטה 980, המנהלת תעבוד בשיתוף עם הרשויות המקומיות עבור הקהילות והתושבים, וככל הניתן באמצעותן. למען הסר ספק, רכזי התקומה כאמור בסעיף 12.1 בהחלטה 980 יונחו על ידי הרשויות המקומיות.
- 7.1.4 המנהלת ומשרד הפנים, בהתייעצות עם הרשויות המקומיות, גופים ממשלתיים ותאגידים סטטוטוריים נוספים ואשכול הנגב המערבי ובתיאום עם המשרדים הממשלתיים הרלוונטיים, ימפו את תחומי הפעולה שבהם נכון שהמענים יהיו ברמה האזורית והמקומית, ויגבשו מתווה לביצועם.
- 7.1.5 המנהלת תתייעץ, בהתאם לשיקול דעתה, עם גורמים מקצועיים רלוונטיים באקדמיה, מכוני מחקר, חברה אזרחית ומגזר עסקי או מי מהם.

7.2 תהליכי שיתוף קהילות

בהתאם לסעיף 8.2 בהחלטה 980, המנהלת, בשותפות עם הרשויות המקומיות בחבל, יקיימו תהליך של שיתוף קהילות של החבל בתכנון ובגיבוש תוכנית החומש, תוכניות

העבודה השנתיות ויישומן בפועל, באמצעות מגוון כלים ושיטות בהתאם לצורך, ובכלל זה מפגשים פיזיים וכלים מקוונים.

7.3 ועדה מקצועית מייעצת למנהלת

7.3.1 תוקם ועדה מקצועית מייעצת לראש המנהלת (להלן: "הוועדה") שתמונה על ידי ראש המנהלת ומנכ"ל משרד ראש הממשלה, בתוך 60 ימים ממועד החלטה זו, במטרה לייעץ לראש המנהלת בגיבוש והתווית המדיניות לשיקום החבל. הוועדה תורכב מאנשי מקצוע ומומחים מובילים בתחומים מארגוני החברה האזרחית ומהאקדמיה, בעלי מומחיות בתחומי החינוך, הבריאות, החוסן הקהילתי וטיפול בטרומה, נציגות של העם היהודי בתפוצות, גורמי פילנתרופיה מובילים, גורמים מהמגזר העסקי בדגש על הייטק ותעשייה, כולם או חלקם. תינתן עדיפות לאנשי מקצוע מומחים תושבי החבל. הוועדה תכלול לכל היותר 14 חברים. לדיוני הוועדה יוזמנו נציגי הרשויות המקומיות בחבל. מרכז הוועדה יהיה עובד המנהלת. תקופת הכהונה של חברי הוועדה תהיה שנתיים וניתן יהיה להאריכה לתקופות כהונה נוספות.

7.3.2 אופן פעולת הוועדה: הוועדה תתכנס פעם ברבעון לפחות, או לפי בקשת ראש המנהלת ו/או מנכ"ל משרד ראש הממשלה, ותדון בנושאים שיעלה בפניה ראש המנהלת מעת לעת.

7.3.3 הוועדה תיתן ביטוי הולם, בנסיבות העניין, בקרב חברה לייצוג קבוצות גיוון במוקדי קבלת ההחלטות.

7.4 שותפויות פילנתרופיות

7.4.1 במטרה להביא לידי ביטוי את הערך המוסף הייחודי של קרנות פילנתרופיות, המוסדות הלאומיים ונציגות העם היהודי בתפוצות, וכחלק מהמאמץ האסטרטגי הכולל לשיקום, לחידוש ולפיתוח החבל ושגשוגו, בהלימה לתוכנית החומש, תגבש המנהלת מנגנוני תיאום ושיתוף פעולה עם הגופים הפילנתרופיים ובתיאום עם אגף החשב הכללי במשרד האוצר.

7.4.2 לצורך מימוש החלטה זו, תבחן המנהלת אפיקי התקשרות וביצוע, בכפוף לדיני המכרזים ולכל דין, שיאפשרו פעולה מהירה ויעילה להשגת מטרות משותפות בנוסף לשותפויות הקיימות כבר כיום ברשויות וביישובי החבל.

7.4.3 הממשלה רושמת בפניה את כוונתם של המוסדות הלאומיים להעמיד את כלל היכולות, הנכסים, הידע והתשתיות המצויים ברשותן, לטובת יישום התוכנית המוצעת, ובכלל זה את רשת תומכיה ושותפיה מכלל הקהילות היהודיות ברחבי העולם.

7.5 יישום, מעקב ובקרה

7.5.1 עם אישור תוכנית החומש בממשלה, יבוטל סעיף 8.5 בהחלטה 980. במקומו, תפרסם המנהלת דו"חות ביצוע, ב-1 באפריל וב-1 באוקטובר של כל שנה קלנדארית. הדו"ח יכלול בין היתר העברת תקציבים למשרדי הממשלה,

לרשויות המקומיות ולקהילות, תפוקות ואבני דרך עיקריות, עמידה ביעדים שיוגדרו וכן ניתוחים מקצועיים ברמה כוללת.

7.5.2 החל מתחילת ביצוע תכנית החומש, המנהלת תפעל ליישום ולביצוע מעקב ובקרה על החלטה זו והתוכניות שייגזרו ממנה וכן ביצוע מחקר הערכה לבחינת יעילות התוכניות המופעלות. לצורך כך, תקצה המנהלת תקציב ייעודי מתוך התקציב שבסעיף 8.1 שישמש בין היתר לצורך עריכת מחקרים מלווים, גיבוש מודל מעקב ובקרה ולצורך בניית מאגר מידע ובסיס נתונים שיאפשרו מיטוב השקעות הממשלה בתוכנית זו ובתוכניות המשך.

7.5.3 המנהלת תפרסם את תכנית העבודה השנתית שלה בספר תוכניות העבודה הממשלתי.

7.5.4 ביישום תכנית החומש, כל משרד ממשלתי רלוונטי ידווח אחת לרבעון לראש המנהלת ולמנכ"ל משרד ראש הממשלה במועד ובאופן שייקבע על ידם על יישום תכנית החומש ואבני הדרך, מימוש תקציב, חסמים או עיכוב בביצוע והסיבה לכך, בכל הקשור לפעילויות שבתחומו.

7.6 הסדרה של העברת מידע ונתונים

לצורך הסדרה של העברת מידע ונתונים בין משרדי הממשלה, המנהלת והרשויות

המקומיות:

7.6.1 המנהלים הכלליים של משרדי הממשלה הרלוונטיים ימנו איש קשר ייעודי בכל אחד ממשרדי הממשלה, לרבות הלמ"ס, המוסד לביטוח לאומי, רשות המיסים וקרן מס רכוש, משרד הכלכלה, משרד המשפטים, משרד החינוך, משרד הרווחה והביטחון החברתי, משרד העבודה, משרד הפנים, מנהל התכנון, משרד התחבורה והבטיחות בדרכים, משרד הבינוי והשיכון, רשות מקרקעי ישראל, משרד החקלאות ופיתוח הכפר, המשרד להגנת הסביבה, משרד התיירות, רשות האוכלוסין וההגירה, הרשות הממשלתית למים ולביוב, רשות החשמל ונציגי הרשויות המקומיות. המנהלים הכלליים של משרדי הממשלה הרלוונטיים יוודאו את כינוס הוועדות להעברות מידע והשלמת התהליך לשם פעילות תקינה של המנהלת.

7.6.2 בכפוף לדיני הפרטיות וחובות הסודיות על פי דין, המשרדים יעבירו את המידע הנדרש למנהלת במועד הנדרש ולא יאוחר מ-7 ימים ממועד העברת הבקשה מהמנהלת.

7.6.3 מערך הדיגיטל הלאומי יעמיד לרשות המנהלת את הסיוע המקצועי הנדרש בתחומי מומחיותו, של כלל תהליכי העברות המידע ממשרדי הממשלה והרשויות המקומיות, בהמשך לסעיף 8.6 בהחלטה 980.

7.6.4 לצורך הבטחת תכנון איכותי, סנכרון מירבי וביצוע מהיר של פרויקטי דיור ותשתיות עבור החבל, להנחות את משרד ראש הממשלה ואת כלל הגורמים הממשלתיים המשתתפים בהקמת אגם הנתונים הממשלתי לתכנון, בניה והקמת תשתיות, לרבות מינהל התכנון, מטה התכנון, משרד הבינוי והשיכון, המשרד להגנת הסביבה, רמ"י, משרד האוצר, מפ"י, משרד הביטחון, משרד התחבורה והבטיחות בדרכים והרשות הממשלתית למים ולביוב, לתעדף את המענה הטכנולוגי הניתן במסגרת הקמת אגם הנתונים

עבור תוכניות הדיור ותוכניות הקמת התשתיות תומכות הדיור, המקודמות בחבל, וזאת באופן שיבטיח מענה מלא לצורכי המנהלת.

7.7 הסרת חסמים

לתקן את סעיף 10.1 בהחלטת ממשלה 980 כך שהחשב הכללי והממונה על התקציבים במשרד האוצר יתווספו לצוות הסרת חסמים.

7.8 הנגשת זכויות

7.8.1 הממשלה רושמת בפניה את הודעת משרד המשפטים, משרד הרווחה והביטחון החברתי, המוסד לביטוח לאומי ורשות המיסים, כי יעמידו לרשות קהילות החבל והתושבים מידע מקיף ובהיר בדבר כלל הזכויות המגיעות להם מגורמים אלה (בעברית ובשפות נוספות לפי דרישה), לצד קידום תהליכי מיצוי זכויות פרואקטיביים, אוטומטיים ויעילים.

7.8.2 משרד המשפטים יעניק לתושבי החבל ולקהילותיו (במקום מגוריהם, לרבות בדיור הביניים) הכוונה משפטית הכוללת עזרה במיצוי זכויות, פישוט הליכים בירוקרטיים והסרת חסמים. ההכוונה המשפטית תינתן על-ידי עורכי דין, באמצעות מערך שיופעל בריכוזי התושבים וכן יופעלו מענים נוספים על מנת להנגיש את השירות לקהילות.

8. תקציב:

8.1 לצורך מימוש מתווה תכנית החומש, להטיל על שר האוצר להביא לאישור הממשלה בתוך 60 יום מקור תקציבי עבור פעילות המנהלת בסך של 18 מיליארד ₪ לשנים 2024-2028, בפריסה שתתואם בין המנהלת לבין אגף התקציבים במשרד האוצר. המסגרת התקציבית לשנת 2024 תועמד בהתאם לסעיף 8.3 להלן.

8.2 מלוא התקציבים המוקצים לצורך פעילות המנהלת, המוגדרים בהחלטה זו, יתוקצבו בתכנית הייעודית למנהלת. התקצוב יבוצע בהתאם לסעיפי תכנית החומש, למעט התקציב המפורט בסעיף 8.3 להלן, בכפוף להוראות חוק יסוד התקציב, התשמ"ה-1985 (להלן – **חוק יסודות התקציב**), ובהתאם לכל דין.

8.3 להטיל על שר האוצר להביא לאישור הממשלה החלטה בדבר הקצאה של 3.0 מיליארד ש"ח בהוצאה (שמתוכם 530 מלש"ח מתוך הסכום הראשוני של 1 מיליארד ₪ שנקבע בהחלטה 980 וטרם הועמד למנהלת) ו-2.47 מיליארד ₪ מתוך התקציב המפורט בסעיף 8.1 שלעיל, וכן סך של 5 מיליארד ש"ח בהרשאה להתחייב לפעילות מנהלת תקומה בשנת 2024, בתוך 30 ימים. ככל שבמהלך יישום ההחלטה יימצא כי נדרש להסיט את התקציב בין שנות הפעילות, בהתאם להתקדמות הביצוע, אגף התקציבים במשרד האוצר בתיאום עם המנהלת, יבצעו ההתאמות כאמור, בכפוף להוראות חוק יסודות התקציב, התשמ"ה-1985.

8.4 התקציב המפורט בסעיף 8.1 לעיל הוא בנוסף ומבלי לגרוע מהתקציבים של משרדי הממשלה לשנים 2024-2028, המיועדים לחבל, לרבות התקציבים שהוקצו לחבל בהחלטת ממשלה מספר 462 מיום 20.4.2023, ותקציבים שלגביהם יסוכם במסגרת

תוכנית החומש עם משרדי הממשלה הרלוונטיים, כי יועמדו על ידם לצורך השתתפות בביצוע או בתקצוב מרכיבים רלוונטיים בתכנית החומש.

8.5 הקצאת תקציבים על ידי המנהלת למשרדי ממשלה, כנגד פעילות שאותו משרד מבצע עבור או עם המנהלת, תבוצע בתנאים שיוסכמו בין הגורמים, לרבות עם אגף התקציבים במשרד האוצר.

8.6 למנהלת יוקצו מידית על ידי משרד האוצר 20 משרות נוספות ובסה"כ 65 משרות.

8.7 לצורך מימון סעיפים 6.2-6.3 להחלטה זו תקצה מנהלת תקומה, מתקציבה, למשרד הביטחון סך של 45 מיליון ש"ח בשנת 2024 וסך של 15 מיליון ש"ח בכל אחת מהשנים 2025-2028.

8.8 לצורך מימון סעיפים 6.4 ו-8.6 להחלטה זו, לבצע שינויים בסדרי העדיפויות שבתקציב המדינה ולהפחית את שיאי כוח האדם, חודשי העבודה הבלתי צמיתה ורכיבי השכר הנלווים להם במשרדי הממשלה (ולרבות ביחידות הסמך), החל משנת 2023 בשיעור של 0.25% מתקני המטה, ובהתאם להפחית את תקציבי השכר הנלווים להם.

דברי הסבר

רקע כללי

ביום כ"ב בתשרי התשפ"ד (7 באוקטובר 2023) בוצעה מתקפת טרור רצחנית מרצועת עזה שבמסגרתה חדרו אלפי מחבלים ליישובים בדרום הארץ מהיבשה, מהאוויר ומהים וכן התבצע ירי מסיבי של אלפי רקטות לעבר שטח מדינת ישראל.

במתקפת הטרור נרצחו מאות רבות של אזרחים וכן מספר רב של אנשי כוחות הביטחון השונים, ונפצעו אלפים רבים. כמו כן, עדיין ישנם נעדרים שטרם אותרו. בנוסף, נכון לעת זו, מעל מאה אזרחים וחיילים וכן עובדים זרים שנחטפו על ידי ארגוני הטרור ובראשם חמאס עדיין מוחזקים בשבי.

זאת ועוד, מעל 80% מתושבי החבל פונו מביתם לאתרי פינוי מלונאיים או למקומות פינוי עצמאיים ברחבי הארץ, לרבות לבתי משפחות.

נוכח האירועים האמורים, הכריז שר הביטחון על 'מצב מיוחד בעורף' בכל שטח המדינה בהתאם לסמכותו לפי סעיף 9(ג) (לחוק ההתגוננות האזרחית, התשי"א-1951. בהמשך לכך התקבלה החלטת ועדת השרים לענייני ביטחון לאומי מס' ב/22 מיום 7.10.2023 בעניין נקיטה בפעולות צבאיות משמעותיות לפי סעיף 40(א) ו-40(א1) לחוק-יסוד: הממשלה, בשל המלחמה שנכפתה על מדינת ישראל (להלן: "מלחמת חרבות ברזל").

המלחמה נמצאת בעיצומה, אך כבר כעת ניתן לקבוע כי נוצר נזק רב-מערכתי במספר רב של תחומים: חיי אדם (לרבות פציעות גוף וטראומה), דיור, סביבה, מגורים, חברה, קהילה, כלכלה, תשתיות ועוד.

סעיף 1 - תכנית אסטרטגית רב שנתית - תכנית החומש

סעיף זה מעגן את מתווה התוכנית האסטרטגית הרב-שנתית לשיקום ולפיתוח 'חבל התקומה', שהוגדר בסעיף 2 בהחלטת ממשלה מספר 980 מיום 19.10.2023 (להלן "החלטה 980", 'חבל התקומה' ייקרא להלן "החבל"). בסעיף זה מוגדר התהליך שאותו תבצע המנהלת במהלך 120 הימים שלאחר מועד החלטה זו, שבסיומם תגובש תכנית החומש, תוצג לראש הממשלה על ידי ראש המנהלת ומנכ"ל משרד ראש הממשלה ותובא על ידו לאישור הממשלה. התהליך כולל הצבת יעדי משנה ומדדי תשומה ותוצאה, כלי פעולה ואופן חלוקת המשאבים שיושקעו בחבל בחמש השנים הבאות.

בעיצוב תכנית החומש, ישנה חשיבות רבה בהיוועצות עם גורמים מקצועיים מחוץ לממשלה, ובשיתוף של הרשויות המקומיות וקהילותיהן, משרדי הממשלה, גופים אחרים ואשכול הנגב המערבי.

יובהר כי המתווה המובא בהצעת ההחלטה הוא מתווה עקרוני בלבד וכל סעיף בו ייבחן במסגרת גיבוש תכנית החומש המפורטת, הן בהיבטים המקצועיים והן בהיבטים המשפטיים.

סעיף 1.1 – יעדי התוכנית

מוצע לקבוע את היעדים של תוכנית החומש ובתוך כך לקבוע את היעדים הבאים: חיזוק החוסן של הקהילות והתושבים שבחבל; חידוש שדרוג והרחבת סביבת החיים בחבל, ותוך שימור המרקם היישובי הקהילתי והרשותי; ביסוס, חיזוק ופיתוח כלכלי לצורך שיקום מהיר של החבל; קידום ופיתוח חקלאות מתקדמת ומקיימת בחבל; חיזוק ופיתוח הרשויות המקומיות שיישובים בהן נכללים בחבל.

אבני היסוד של תכנית החומש:

סעיף 1.3.1 - אדם וקהילה

כבר בתחילת המלחמה היו פגיעות פיזיות מקיפות ומשמעותיות באנשים רבים. לפגיעות אלו, ולפגיעה בביטחון האישי של התושבים בחבל, צפויות להיות השלכות ארוכות טווח. בשל נזקים אלו, נדרש להעמיד טיפול ייעודי לקהילות ולתושבים בהיבטים הנוגעים לחוסן האישי והקהילתי. בנוסף, גם מרקם היישובים בחבל עשוי להיפגע כתוצאה מריבוי מעברים בין פתרונות דיור עד לשיבה ליישוב הקבע בחבל, ולכן מבעוד מועד יש להיערך בהתאם לפוטנציאל הפגיעה הנובע מכך. בנוסף, במשך תקופה לא קצרה מערכת החינוך של תושבי החבל הייתה מושבתת, וגם בימים אלו הלימודים בגנים ובבתי הספר מתקיימים במתכונת חלקית ומצומצמת. מצב זה משליך אף הוא על מצבם הנפשי של הילדים, של המשפחות ושל הקהילות כולן, ומשפיע עמוקות על היבטי החינוך, הבריאות והרווחה.

תמיכת הרשות המקומית והקהילה בפרט היא חיונית ולכן יש לחזק בפעולות בתחומים הבאים: חינוך והשכלה, בריאות, רווחה ושירותים חברתיים, חיזוק קהילתי, תרבות ספורט, צעירים, אזרחים ותיקים והכל תוך שילוביות בתוך היישובים, בין היישובים ובין כלל היישובים הכפריים-חקלאיים של החבל לעיר שדרות.

נכון לימים אלה ניתן לזהות מספר מגמות ביחס לתחומים הנ"ל. מערכות החינוך, הרווחה והבריאות חוו טלטלה משמעותית ונדרשות לשינוי, התאמה, הרחבה ושילוב חדשנות.

סעיף 1.3.2 - סביבת חיים: בינוי, דיור ותשתיות

כתוצאה מההתקפה ב-7 באוקטובר, נוצר נזק רב לתשתיות הדיור והתשתיות בחבל. לכן, במטרה לשקם, לשדרג ולפתח את יישובי החבל והתשתיות בחבל, ובכלל זה לתכנן ולספק פתרונות הדיור, מבני הציבור, המרחבים הציבוריים והתשתיות, יש צורך לגבש מענים מתאימים בתחומים אלו.

תהליך מיפוי הנזקים נמצא בעיצומו בימים אלה ועד כה מופו נזקים למבנים רבים בדרגות שונות של חומרה, וכן לשטחים ציבוריים רבים.

במסגרת תהליך השיקום, החידוש והפיתוח של החבל על תשתיותיו, יש ליצור מקום טוב וראוי עבור התושבים והסביבה. במסגרת זו מוצע לקדם את הבינוי לפי עקרונות בנייה ירוקה, חסכונית באנרגיה ובעלת השפעות סביבתיות נמוכות.

במסגרת סעיף זה צוינו תחומים שבהם יגובשו מענים במסגרת תכנית החומש, והכל כמפורט בסעיף.

סעיף 1.3.3 - תשתיות תומכות צמיחה

בהיבט זה ייבחנו ויגובשו במסגרת תכנית החומש מענים, בהתאם לצורכי החבל ואופיו, בתחומי תשתיות תחבורה וחיבוריות בחבל, שיקום פיתוח והטמנת תשתיות תקשורת בחבל, טיפול בהיבטי סביבה, אקלים ושמירה על הטבע, תחומי מים, ביוב וקולחים לבית ולחקלאות וכן פתרונות אנרגיה מתקדמים.

סעיף 1.3.4 – תעסוקה, עסקים ופיתוח כלכלי

לאור ההכרה כי השפעות אירועי מתקפת הטרור והשלכותיהם נוגעות מהותית גם לפעילות הכלכלית של החבל, נדרש לגבש מהלכים כלכליים ארוכי טווח, שיתרמו משמעותית לתעסוקה וליציבות הכלכלית, המהוות מרכיבים חיוניים לקיומו של חוסן אישי וקהילתי, לקידום איכות חיים מיטבית וליצירת שגשוג בר קיימא בחבל.

האתגרים התעסוקתיים הייחודיים לתושבי החבל, הנובעים ממצב הלחימה, מהטראומה שחוו ומהשהייה הממושכת (עד כה וזו הצפויה) במגורים זמניים המרוחקים מיישובי האם, וההכרה בחשיבות התעסוקה לחוסן האישי והקהילתי וליציבות הכלכלית של החבל על תושביו ועל מנת להביא לאיכות חיים מיטבית וליצירת שגשוג בר קיימא בחבל, מחייבים ליתן מענה במסגרת תכנית החומש לתעסוקה, הן של שכירים והן של עצמאים, ולצורך שמירה על רציפות עסקית לעסקים בחבל, לאור החשיבות שהממשלה רואה בחיזוק וביצירת ודאות לעסקים אלו ולשם תמיכה בשיקום ובפיתוח של עסקים, מסחר, תעשייה ותעשייה חקלאית, ובדגש על עוגנים מרחביים בחבל. על כן, תכנית החומש תיידרש ליתן את הדעת לגיבוש כלים כגון תכניות פיתוח תשתיות פיזיות, מתווה להשקעות בתשתיות טכנולוגיות, בפיתוח הון אנושי בהתאם למאפייני עולם התעסוקה המשתנה ועוד. בין היתר, ייבחנו תמריצים להשתלבות ולחזרה לשוק התעסוקה, כמו גם כלים נוספים.

הרצון הוא כי החבל יהווה מוקד משיכה, המבוסס על חוזקותיו, יתרונותיו וייחודיותו, תוך זיהוי ענפים והזדמנויות עסקיות, המבוססים על עוגנים וחוזקות מקומיות קיימים, לשם פיתוח יציב ובר קיימא ובמטרה לבנות חוסן כלכלי בר קיימא ולעודד שגשוג וצמיחה בחבל.

סעיף 1.3.5 – חקלאות

החבל מהווה את אסס התבואה של המדינה, מקור לירקות, פירות ותבואה. 55% מהירקות (עגבניות, מלפפונים, חצילים, פלפלים ועוד), 20% מגידולי השדה, 55% מגידולי אגוזי האדמה, 4% משוק החלב ו-20% משטחי בעל וחימצה נמצאים בחבל.

מתוך הכרה בחשיבות החקלאות בחבל ובעיבוד השטחים 'עד התלם האחרון', כאינטרס לאומי ובטחוני ובמטרה לחזק ולפתח את החקלאות והתיירות בחבל, נדרש ליתן מענה במסגרת תכנית החומש לשיקום החקלאות ולביסוסה כחקלאות מתקדמת ומקיימת המבוססת על הטכנולוגיה והתשתיות המובילות בעולם. במסגרת זו תיידרש השקעה רבה במספר מישורים: השקעות הון במשקים החקלאיים ובתעשייה החקלאית התומכת, תכנון ופיתוח תשתיות תומכות (מים וקולחים, ניקוז, מניעת סחף, דרכים חקלאיות, הכשרת קרקע וכו'), מענים לצרכי העסקת עובדים ישראלים וזרים לאור המחסור החמור במיוחד בחבל, שדרוג השירותים הווטרינריים ועוד. כן נדרשת השקעה במחקר ופיתוח.

סעיף 1.3.6 – תיירות

כחלק מעידוד הצמיחה של החבל והרצון להציג בפני תיירים מהארץ ומחו"ל את ייחודיותו של החבל, שכיות החמדה שבו וכן על רקע אירועי ה-7 באוקטובר 2023, כמו גם הרצון לפתח מקורות תעסוקה נוספים לתושבי החבל, נדרש במסגרת תכנית החומש ליתן מענה גם לנושא התיירות.

סעיף 1.3.7 - ביטחון לאומי

תנאי סף לחזרת התושבים לחבל הוא חיזוק תחושת הביטחון האישי של תושבי החבל, ועל כן נדרש להרחיב את המענה הקיים כנגד האיומים הביטחוניים, לשדרג את יכולות החילוץ וההצלה תחת אש ולחזק את החוסן הקהילתי גם בהיבט זה. לכן, במסגרת סעיף זה, יגבשו המנהלת והמשרד לביטחון לאומי, במסגרת תכנית החומש, מענה שיעסוק בהיבטים המפורטים בהצעה, שבאחריות המשרד לביטחון לאומי.

סעיף 1.3.8 - תיעוד, הנצחה ומורשת

אירועי ה-7 באוקטובר 2023 בחבל כה טראומטיים וצפויים להטביע חותם ברור על הזיכרון הלאומי המתהווה. במסגרת זו נדרש לגבש מענה להמשך תיעוד ושימור עדויות, ממצאים ומבנים בעלי חשיבות היסטורית, ובכלל זאת: הקמת מאגר מידע דיגיטלי לאומי; איסוף וצילום עדויות; תיעוד קהילתי; הצלה ושימור מבנים וחפצים; בחינה של הקמת מרכזי מורשת, לרבות בחינת הקמה של מוזיאון התקומה, שיהווה מוקד לציבור הרחב ולסיורים לימודיים לתלמידי בתי ספר ולחילים, אתרים יישוביים ועוד, בשיתוף עם משרדי הממשלה הרלוונטיים, נציגי הרשויות המקומיות של החבל וגורמים מומחים, כפי שימצאו לנכון ראש המנהלת וראשי הרשויות המקומיות. היבטים אלה אף הם נדרשים להיכלל בתכנית החומש שתגובש כאמור בהחלטה זו.

סעיף 2 – לאור סוגיה שעלתה ביתר שאת בזמן האחרון ביחס לגבולות החבל, מוצע כי משרד ראש הממשלה, בשיתוף עם משרד האוצר ומשרד הביטחון, ישלימו בתוך 60 יום עבודת מטה לבחינה של הגדרת החבל.

סעיף 3 - חיזוק ופיתוח הרשויות המקומיות בחבל

במסגרת תהליך השיקום והפיתוח, ישנה חשיבות גדולה במיוחד בחיזוק ופיתוח ההנהגה המקומית והרשויות המקומיות אשר ספגו פגיעה קשה. רבים מעובדי הרשויות המקומיות עצמן נפגעו באופן אישי והעובדים נדרשים לעבוד באופן אינטנסיבי בהרבה ולעסוק במגוון רחב ביותר של משימות ולהימצא באזורים גאוגרפיים שונים, שבהם נמצאים כיום המפונים מקרב תושבי החבל.

לאור זאת ובהמשך לתפיסת ביזור הסמכויות שאותה מקדמים משרדי הממשלה בשנים האחרונות, קיים צורך לגבש מתווה אשר ישדרג את הרשויות המקומיות של החבל, יקל עליהן רגולטורית ויעניק להן הטבות אשר יביאו לחיזוקן ופיתוחן חוסן ועצמאותן. על כן, נדרש משרד הפנים, בשיתוף עם המנהלת, משרד ראש הממשלה ואגפי הממונה על השכר והסכמי העבודה והתקציבים במשרד האוצר, בתיאום עם הרשויות המקומיות בחבל, לגבש מענה ומתווה בתחומים המפורטים בהחלטה, בתוך 60 יום.

בנוסף, המנהלת בשיתוף משרד הפנים ואגף התקציבים במשרד האוצר יגבשו עם הרשויות המקומיות בחבל, במסגרת תכנית החומש, מתווה לפיתוח כלכלי מוניציפלי הכוללת יצירת מקורות הכנסה נוספים לרשויות המקומיות, לרבות בחינת מתן מענקים לרשויות, כמו גם מנועי צמיחה בני קיימא.

סעיף 4 - פתרונות ביניים

כתוצאה מהנזקים הגדולים ביישובים והפגיעה בתחושת הביטחון, קהילות רבות שנפגעו נדרשות לפתרונות דיור מחוץ לגבולות החבל עד שיוכלו לשוב ליישובי הקבע שלהם ולבתיהם. לצד עבודת המנהלת לחידוש ופיתוח החבל ומתוך התפיסה שגיבשה המנהלת ביחס לתושבי החבל המצויים בעת זו מחוץ לחבל עצמו, עוסקת המנהלת במתן מענים לתושבים המפונים מהחבל וזאת עד החזרה ליישובי הקבע. במסגרת זו פועלים כלל הצוותים, כל אחד בתחומו, על מנת לתת מענה איכותי, יעיל ומהיר ככל הניתן לקהילות. בין היתר, פעולות אלה כוללות קידום פתרונות דיור זמניים ופתרונות מעטפת למצבים זמניים אלה. לצורך כך, נדרש לגבש מתווה להסדרת מתן השירותים על ידי הרשויות המקומיות הקולטות קהילות שנדרשות לפתרונות ביניים וזאת תוך 45 יום.

סעיף 5 – חוק 'חבל התקומה'

בכוונת ראש הממשלה לעגן בחקיקה היבטים שונים המתייחסים לחבל, ובין היתר לעגן את ייחודיותו, ועל כן מוצע כי תגובש הצעת החוק בתוך 60 יום ותוצג כתזכיר להתייחסות הציבור, כמקובל.

סעיף 6 - ביטחון

בהתאם להחלטות הממשלה השונות בנושא חלוקת האחריות לביטחון הפנים בין משטרת ישראל לצה"ל, נקבע כי צה"ל אחראי על ביטחון הפנים במרחב פיקוד הדרום, פיקוד הצפון ופיקוד המרכז (להלן – הפיקודים המרחביים). משמעותה של אחריות זו היא ההגנה מפני פח"ע ואיומי פח"ע בשטחי פיקוד הדרום. בהתאם לכך, צה"ל מממש אחריותו לביטחון הפנים באמצעות מערך הגנת היישוב, הכולל את חלוקת מרכיבי הביטחון ליישובים השונים, לרבות האזור הסמוך לרצועת עזה.

אופן חלוקת מרכיבי הביטחון ביישובים מוסדר בהוראות משרד הביטחון מס' 40.36 "הקמה ורכש של מרכיבי ביטחון ליישובים", ובפקודות הצבא השונות. ההוראה קובעת את חלוקת תחומי האחריות בין היחידה להתיישבות ותשתיות לאומיות במשרד הביטחון לבין צה"ל. יש להדגיש כי בהתאם להוראות אלו, אחריות צה"ל בתחום מרכיבי הביטחון ליישובים היא במרחבי הפיקודים המרחביים בלבד, ולא באזורים שבהם האחריות לביטחון הפנים מסורה למשטרת ישראל.

קיימים שני סוגים למרכיבי ביטחון: מרכיבי ביטחון בסיסיים (נקבעים ע"י צה"ל), ומרכיבי ביטחון משלימים (נקבעים ע"י היחידה להתיישבות במשהב"ט). הקצאת מרכיבי הביטחון נעשית לאחר גיבוש הצורך לכך על ידי הפיקודים המרחביים. בהתאם להערכה עדכנית של גורמי המקצוע הרלוונטיים במערכת הביטחון, יש לקדם את רכיבי הביטחון המפורטים בהצעה.

בהצעת ההחלטה מוצע כי קידום מרכיבי הביטחון האזרחי וכן פרויקטים רלוונטיים נוספים יבוצעו על ידי משל"ט "אופק חדש" המהווה זרוע ביצוע של המנהלת, בהתאם לאמור בסעיף 9.5 בהחלטה 980. בין היתר, יעסוק המשל"ט בנושאים הרלוונטיים ליצירת התנאים לחזרה המדורגת והמאורגנת של תושבי החבל לביתם.

המשל"ט יפעל בעצמו או באמצעות גורמי צה"ל, לרבות פיקוד העורף, תוך תכלול פעילות אגפי משרד הביטחון השונים.

לצורך עמידה במשימה ונוכח היקפה ומורכבותה יידרשו 20 משרות פרויקטליות לתקופה קצובה שלא תעלה על 5 שנים וכן תקציבים שונים.

סעיף 7 - עבודת המנהלת

האמור בסעיף זה מרחיב את סט הכלים הנדרש למנהלת, ובכלל זה מוצע לקבוע כי פעילות משרדי הממשלה עם הרשויות המקומיות תיעשה בשיתוף עם המנהלת; כי כל הצעת החלטה לממשלה או לוועדת שרים תוגש על ידי ראש הממשלה, אלא אם ראש הממשלה והשר היוזם הסכימו אחרת; כי המנהלת תפעל ככל הניתן ולפי שיקול דעתה באמצעות משרדי הממשלה הרלוונטיים לצורך מימוש תכנית החומש; כי המנהלת תעבוד עם הרשויות המקומיות עבור הקהילות והתושבים וככל הניתן באמצעות; כי המנהלת ומשרד הפנים, בהתייעצות עם הרשויות המקומיות וגורמים נוספים כמפורט בהחלטה, ימפו את תחומי הפעילות שבהם נכון שהמענים יהיו ברמה האזורית והמקומית ויגבשו מתווה לביצועם; וכן כי המנהלת תתייעץ, בהתאם לשיקול דעתה, עם גורמים רלוונטיים באקדמיה, מכוני מחקר אזוריים, חברה אזרחית ומגזר עסקי או מי מהם. בסעיף 7.1.4 הובהר כי רכזי התקומה שפורטו בסעיף 12.1 בהחלטה 980 יונחו על ידי הרשויות המקומיות ובכך, תוסר אי הוודאות שהייתה עד כה בנושא.

סעיף 7.2 - תהליכי שיתוף קהילות

לאור החשיבות הרבה שרואה המנהלת בתהליכי שיתוף קהילות החבל, ולאור למידה ממחקרים מהעולם על אודות שיקום ופיתוח באזורים מוכי אסון, מובהר כי האמור בסעיף 8.2 בהחלטה 980 בא לידי ביטוי בכך שהמנהלת, בשותפות עם הרשויות המקומיות בחבל, יקיימו תהליך של שיתוף קהילות של החבל בתכנון ובגיבוש תכנית החומש, תכניות עבודה שנתיות ויישומן בפועל.

סעיף 7.3 - ועדה מקצועית מייעצת למנהלת

במסגרת הלמידה שבוצעה מתהליכי שיקום אזורי אסון אחרים בעולם, וכחלק מהמלצות מדריכים בינלאומיים לשיקום לאחר אסונות, עולה כי יש חשיבות להיוועצות רב מגזרית בשיקום. הנחת היסוד היא כי הבאת מומחיות וידע אינטר-דיסציפלינריים, יאפשרו עבודה אינטגרטיבית טובה ואפקטיבית יותר. לכן, מוצע להקים ועדה מייעצת לראש המנהלת. מוצע כי הוועדה תמנה עד 14 חברים, ותורכב מאנשי מקצוע ומומחים מובילים בתחומים: מארגוני החברה האזרחית, האקדמיה, ובעלי מומחיות בתחומי החינוך, הבריאות, החוסן הקהילתי וטיפול בטראומה, נציגות של העם היהודי בתפוצות, גורמי פילנתרופיה מובילים וגורמים מהמגזר העסקי בדגש על הייטק ותעשייה. הוועדה תמונה באופן האמור בהחלטה, ותדון בנושאים שיעלה בפניה ראש המנהלת מעת לעת.

סעיף 7.4 - שותפויות פילנתרופיות

כחלק מהרצון לשתף ולשלב גופים חוץ ממשלתיים בתהליך שיקום החבל, וכחלק מהמאמץ האסטרטגי הכולל לשיקום, חידוש ופיתוח החבל, מוצע כי המנהלת תגבש מנגנוני תיאום ושיתוף פעולה וכן אפיקי התקשרות וביצוע, בכפוף לדיני המכרזים ולכל דין, עם הגופים הפילנתרופיים, בתיאום עם אגף החשב הכללי במשרד האוצר, וזאת במטרה להשיא ערך ייחודי של קרנות פילנתרופיות, המוסדות הלאומיים ונציגות העם היהודי בתפוצות.

סעיף 7.5 - יישום, מעקב ובקרה

מוצע כי עם אישור תכנית החומש, יבוטל סעיף הדיווח כאמור בהחלטה 980, ובמקומו, על מנת להמשיך לאפשר שקיפות של פעילות המנהלת, תפרסם המנהלת דו"חות ביצוע כמפורט בהחלטה. בנוסף, הוגדרה בהחלטה המתכונת שלפיה תפעל המנהלת ליישם ולבצע מעקב ובקרה על החלטה זו ועל התכניות שייגזרו ממנה. כמו כן, יתבצע מחקר מלווה שיאפשר גם בעתיד לטייב את השקעות הממשלה בתכניות בחבל.

סעיף 7.6 – הסדרה של העברת מידע ונתונים

מוצע לקבוע הוראות שיאפשרו הסדרה של העברת מידע ונתונים בין משרדי הממשלה, המנהלת והרשויות המקומיות, והכל כאמור בסעיף, בהמשך לסעיף 8.6 להחלטה 980, ובכפוף לדיני הפרטיות וחובות הסודיות על פי דין.

סעיף 7.7 - הסרת חסמים

על מנת לאפשר לצוות הסרת חסמים לפעול באופן מיטבי, מוצע לתקן את סעיף 10.1 בהחלטת ממשלה 980, כך שהחשב הכללי והממונה על התקציבים במשרד האוצר יתווספו לצוות.

סעיף 7.8 – טיפול בהנגשת זכויות

אוכלוסיות רבות מוצאות עצמן מתקשות לטפל בנושאים בירוקרטיים ומשפטיים רבים העומדים לפתחן (מיצוי זכויות, דיני עבודה, קשיי עסקים קטנים, שכירויות דיור, חוזים שלא ניתן לקיים ועוד). לכן, החל משרד המשפטים בסמוך לתחילת המלחמה להעניק הכוונה משפטית ראשונית במודל של "קו ראשון" לתושבי החבל וקהילותיו (במקום מגוריהם לרבות דיור ביניים). הכוונה זו כוללת עזרה במיצוי זכויות, פישוט הליכים, עזרה במילוי טפסים וכיו"ב, מתוך מטרה להסיר חסמים ולהנגיש את השירותים לאזרח ולחסוך לאזרח ולמדינה התדיינות בבית המשפט. מוצע כי משרד המשפטים יקים מערך להכוונה משפטית שיספק הנגשת מידע לפונים תוך פתרון סוגיות רוחביות העולות מהפניות, וסיוע אקטיבי במיצוי זכויות באמצעות צוותי שטח שימוקמו בהתאם לצרכים העולים מהשטח.

סעיף 8 - תקציב

על מנת לממש את היעדים האמורים במתווה האסטרטגי הרב-שנתי, מעוגן בהחלטה זו תקציב וכוח אדם ייעודי שיאפשר שיקום וצמיחה משמעותית בחבל בחומש הקרוב. התקציב הוא תקציב תוספתי לתקציבי הממשלה השוטפים המיועדים לחבל, אשר נקבעו טרם מתקפת הטרור של ה-7 באוקטובר. התקציב יועבר למנהלת על מנת לאפשר לה גמישות ויעילות בשימוש בהקצאתו בכפוף להוראות חוק יסודות התקציב, התשמ"ה-1985.

נתונים כלכליים והשפעה על משק המדינה

לא רלוונטי

תקציב

כמפורט בסעיף 8 דלעיל.

השפעת ההצעה על מצבת כוח האדם

כמפורט בהצעה.

עמדת שרים אחרים שההצעה נוגעת לתחום סמכותם

שר השיכון – מאשר

שר הפנים – טרם התקבלה עמדתו

השרה להגנת הסביבה - מאשרת

שר התקשורת - מאשר

שרת התחבורה והבטיחות בדרכים – טרם התקבלה עמדתה

שר האנרגיה – טרם התקבלה עמדתה

שר האוצר - מאשר

שר הביטחון – טרם התקבלה עמדתו

השר לביטחון לאומי – טרם התקבלה עמדתו

שר החקלאות - מאשר

שר התיירות - מאשר

שרת ההתיישבות והמשימות הלאומיות

שר החינוך - מאשר

שר הבריאות – טרם התקבלה עמדתו

שר הרווחה והביטחון החברתי

שר הנגב והגליל - מאשר

השר לשוויון חברתי – טרם התקבלה עמדתו

השרה לקידום מעמד האישה - מאשרת

שר התרבות והספורט - מאשר

שר העלייה והקליטה – טרם התקבלה עמדתו

שר המדע והטכנולוגיה - מאשר
שר המורשת- טרם התקבלה עמדתו
שר הכלכלה – טרם התקבלה עמדתו
שר העבודה – טרם התקבלה עמדתו
שר המשפטים – טרם התקבלה עמדתו

החלטות קודמות של הממשלה בנושא

החלטה מספר 980 מיום 19.10.2023

עמדת היועץ המשפטי של המשרד יוזם ההצעה

מצורפת חוות דעת

סיווגים

סיווג ראשי : 01ביצועי
תחום פעולה עיקרי : 02חברה וכלכלה

מגיש: ראש הממשלה

כ"ה בכסלו התשפ"ד
08 בדצמבר 2023

היועצת המשפטית

ירושלים, כ"ה בכסלו התשפ"ד

8 בדצמבר 2023

סימוכין: 7342410965

חוות דעת משפטית הנלווית להצעת החלטה לממשלה

נושא הצעת ההחלטה: מתווה לתכנית אסטרטגית רב-שנתית לשיקום ולפיתוח חבל 'התקומה' ואוכלוסייתו וכלים ליישום.

תמצית ההצעה בהתייחס להיבטי המשפטיים:

נוכח מתקפת הטרור הרצחנית של החמאס על מדינת ישראל ביום 7.10.2023, התקבלה ביום 19.10.2023 החלטת ועדת שרים לענייני חברה וכלכלה מס' חכ/6, אשר קבלה תוקף של החלטת ממשלה ביום 19.10.2023 ומספרה הוא 980 (להלן – **החלטה 980**), בדבר הקמת מנהלת ייעודית, שתישא באחריות ובכלל הסמכויות הנדרשות לצורך ניהול וביצוע הפעולות לשיקום ולחיזוק חבל 'התקומה' ואוכלוסייתו באופן מהיר, בטוח ומיטבי בטווח המידי, הבינוני והארוך (להלן – **מנהלת תקומה**).

בהחלטה 980 נקבעו, בין היתר, מטרות המנהלת, עקרונות פעולתה וכן הנחייה בדבר הקצאת תקציב פעילות ראשוני, שאושר לאחר מכן בהחלטות ממשלה מס' 987 מיום 22.10.2023 ומס' 1054 מיום 12.11.2023.

בסעיף 12.2 בהחלטה 980 נקבע כי "לאחר גיבוש יעדים וצעדים ליישום מטרות המנהלת והאמור בסעיף 12.1 לעיל, תובא לאישור ועדת השרים החלטה נוספת בתוך 45 יום, שבמסגרתה יפורטו, בין היתר, כלל ההוצאות הנדרשות לביצוע על ידי המנהלת".

בהמשך לכך, מובאת הצעת החלטה, שעניינה 'מתווה לתכנית אסטרטגית רב שנתית לשיקום ולפיתוח חבל 'התקומה' ואוכלוסייתו וכלים ליישום', שמטרתה להציג את היעדים שגובשו כאמור, וכן אבני יסוד לתכנון מפורט של התכנית האסטרטגית הרב שנתית (להלן – **תכנית החומש**), לקבוע את שלבי הביניים להשלמת התכנית ולאישורה, ולהבהיר כי בכוונת הממשלה להקצות למנהלת תקומה תקציב, בכפוף לאישור החלטות ממשלה לעניין מקורות תקציביים, וכן להסדיר נושאים נוספים כמפורט להלן:

1. **הצגת יעדים ואישור מתווה לתכנית החומש** - כמפורט בהצעת ההחלטה, תכנית החומש תכלול מענים, אשר יגובשו בתחומים אלה: תחום אדם וקהילה - חינוך והשכלה גבוהה, שירותי בריאות בקהילה, בריאות הנפש וחוסן קהילתי, רווחה ושירותים חברתיים, חיזוק קהילתי, תרבות וספורט, צעירים ואזרחים ותיקים; תחום בינוי, דיור ותשתיות וכן תשתיות תומכות צמיחה, ובכלל זה תשתיות תחבורה וחיבוריות בחבל, תשתיות תקשורת, סביבה, אקלים ושמירה על הטבע ופתרונות אנרגיה מתקדמים; תחום תעסוקה, עסקים ופיתוח כלכלי, וכן תחומי חקלאות, תיירות, ביטחון לאומי וכן תיעוד, הנצחה, ומורשת. הצעת ההחלטה כאמור, נועדה לאשר עקרונית את היעדים והתחומים כאמור, שלגביהם תגובש תוכנית החומש. המענים והכלים ליישום בכל אחד מהתחומים, יגובשו במסגרת תוכנית החומש, אשר תובא לאישור הממשלה.

בהצעת ההחלטה צוין כי התכנון המפורט של תכנית החומש ייעשה מבלי לגרוע או לשנות מקביעת תחומי הפעולה של משרדי הממשלה ומסמכויות שניתנו לשרים ולמשרדי הממשלה במסגרת תחומי פעילותם. בנוסף,

היועצת המשפטית

בדברי ההסבר להצעת ההחלטה הובהר כי המתווה המובא בהצעת ההחלטה הוא מתווה עקרוני בלבד, וכל סעיף בו ייבחן במסגרת גיבוש תכנית החומש המפורטת, הן בהיבטים המקצועיים והן בהיבטים המשפטיים.

2. **הגדרת 'חבל התקומה'** – מוצע לקבוע כי תושלם עבודת המטה לבחינה של הגדרת 'חבל התקומה', בין היתר בהתאם לנתונים עדכניים רלבנטיים, ובכלל זה נתונים שהתקבלו ושצפויים להתקבל ביחס לאירועי ה-7.10.2023 והשלכותיהם. גיבוש תכנית החומש והגדרת המענים והכלים הרלבנטיים שבמסגרתה ייעשו, בין היתר, בהתאם להגדרת האיזור, שתובא לאישור הממשלה, ובשים לב לצרכים ולמאפיינים הרלבנטיים לכל אזור, רשות וקהילה.

3. **חיזוק ופיתוח הרשויות המקומיות בחבל** – מוצע לקבוע כי יגובשו מענים בנושא זה בתיאום עם הגורמים הרלבנטיים לפי העניין.

4. **חוק 'חבל התקומה'** – בהצעת ההחלטה נרשמה הודעת ראש הממשלה בדבר גיבוש הצעת חוק הנוגע לחבל התקומה, שבין היתר תעגן את ייחודיות חבל התקומה. הצעת החוק תופץ לציבור כתזכיר, כמקובל.

5. **עבודת המנהלת** – הצעת ההחלטה כוללת התייחסות לאופן עבודת המנהלת, ובכלל זה תיאום עם גורמים רלבנטיים, תהליכי שיתוף קהילות, הקמת ועדה מקצועית מייעצת, שותפויות פילנתרופיות, פרסום דוחות ביצוע ועוד.

קשיים משפטיים, ככל שישנם, ודרכי פתרונם:

בשים לב לכל האמור לעיל, ההצעה אינה מעוררת קשיים משפטיים.

עמדת היועצים המשפטיים של משרדים אחרים שהצעת ההחלטה נוגעת להם:

הצעת ההחלטה הופצה ליועצים המשפטיים של המשרדים הרלוונטיים ביום 30.11.2023 וביום 4.12.2023 ומרבית ההערות בהיבטים המשפטיים הוטמעו בנוסח.

מהלשכה המשפטית של המשרד לביטחון לאומי נמסר, באשר לסעיף 1.3.8 העוסק בתיעוד, הנצחה ומורשת, כי איסוף עדויות וראיות בכל הקשור לניהול חקירה פלילית יהא בכפוף להוראות הדין בעניין ניהול החקירה הפלילית וכי למשטרת ישראל ולגופי חקירה מוסמכים נוספים תהיה עדיפות בכל הנוגע לאיסוף עדויות, ראיות וכיוצ"ב.

עמדת היועץ המשפטי של המשרד שהשר העומד בראשו מגיש את הצעת ההחלטה:

בהתאם לכל האמור לעיל, אין מניעה משפטית לאשר את הצעת ההחלטה.

אורלי פישמן אורן, עו"ד
משנה ליועצת המשפטית